

Ábhar

Siollabas Nua don Tríú Bliain

Mír Fuaim

Ailín Ní Chonchúir ag labhairt faoin siollabas nua don tríú bliain ollscoile

Téacsanna Léitheoireachta

Sliocht as na torthaí foghlama a ghabhann leis an Siollabas Nua don Tríú Bliain Ollscoile. An Mheitheal um Theagasc na Gaeilge ar an Tríú Leibhéal: www.teagascnagaeilge.ie

Greille féinmheasúnachta teanga. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment.* Comhairle na hEorpa 2001

Leagan Gaeilge curtha ar fáil ag an Dr. Antain Mac Lochlainn

Ní cúrsa teanga ná plean ceachta atá i gceist leis an ábhar samplach seo agus níl sé i gceist go ndéanfaí gach tasc in aon seisiún teagaisc amháin. Is sampla atá ann de na cineálacha tascanna a d'fhéadfaí a bhunú ar an téacs d'fhonn na hinniúlachtaí agus na scileanna atá á gcur chun cinn sa siollabas a fhorbairt. Moltar go gcuirfeadh teagascóirí an t-ábhar in oiriúint dá gcuid mac léinn féin.

Siollabas Nua don Tríú Bliain

Réamhobair

Beidh tú ag éisteacht le hAilín Ní Chonchúir ag cur síos ar an Siollabas Nua Gaeilge do mhic léinn ollscoile. Sula n-éistfidh tú léi, déan an réamhobair seo.

- An bhfuil an siollabas Gaeilge do mhic léinn an tríú bliain feicthe agat? Mura bhfuil, an bhfuil a fhios agat cá mbeadh teacht agat air? Pléigh.
- An bhfuil aon eolas agat faoin bhFráma Tagartha Comónta Eorpach do Theangacha? An bhféadfá buille faoi thuairim a thabhairt cad a bheadh i gceist leis? Pléigh agus déan taighde ar an idirlíon chun cabhrú leat.
- Déanfaidh Ailín tagairt sa mhír fuaimne don chumas lena bhfuiltear ag súil ón mac léinn sa tríú bliain i ‘scileanna éagsúla teanga’. Cad a shamhlófá a bheadh i gceist leis na scileanna teanga sin? Cad iad na scileanna teanga a bhfuil tú ag díriú orthu i do chúrsa?

Éisteacht

Anois éist leis an mír agus déan na cleachtaí seo:

- Cén tuiscint atá agat ar an bhFráma Tagartha Comónta Eorpach tar éis éisteacht leis an mír? Déan féin agus do pháirtí achoimre.
- Cén tuiscint atá agat ar an siollabas nua don tríú bliain ollscoile tar éis éisteacht leis an mír?

Feasacht Teanga

- Seo nithe a luaitear sa mhír. An féidir leat míniú a thabhairt orthu?

scála cumais	torthaí foghlama
scileanna teanga	foghraíocht
Fráma Tagartha	oiriúnacht shochtheangeolaíoch
siollabas	Teastas Eorpach na Gaeilge

- Cad é an leagan caighdeánach den abairt thíos:

‘...rud amháin ana-luachmhar atá déanta acu ná go bhfoilsíodar cáipéis...’

- ‘...an fráma is údarásaí...’

Cén fhoirm den aidiacht atá sa fhrása thuas? Pléigh agus cuir an fhoirm chéanna i bhfeidhm ar na haidiachtaí thíos.

mion	cuimsitheach	feidhmeach
comónta	lárnach	tábhachtach
iomráiteach	saor	gearr
gar	bocht	ealaíonta

- Féach ar an suíomh gréasáin www.teagascnagaeilge.ie. Aimsigh na torthaí foghlama a ghabhann leis an Siollabas Nua don Tríú Bliain Ollscoile agus freagair na ceisteanna seo:
  - o Cad iad na scileanna teanga a luaitear sna torthaí foghlama?
  - o Cén leibhéal teanga de leibhéil Chomhairle na hEorpa a bhfuil na torthaí foghlama bunaithe air?
- Déan sracléamh tapa ar na torthaí foghlama do na scileanna go léir agus ansin roghnaigh ceann de na scileanna teanga le grinnléitheoireacht a dhéanamh uirthi. Pléigh na torthaí foghlama don scil sin le do ghrúpa agus déan anailís ar do chumas féin sa scil i gcomparáid leis an gcur síos a dhéantar uirthi.
- Féach ar an ngréille féinmheasúnachta teanga a thugann achoimre ar leibhéil teanga Chomhairle na hEorpa. Cé acu leibhéal atá agat féin i ngach scil, dar leat?
- Féach ar an suíomh gréasáin www.teg.ie agus aimsigh na scrúduithe samplacha do leibhéil B2 agus C1. An mbraitheann tú go mbeifeá réidh do scrúduithe dá leithéid?
- Léigh an sliocht thíos as na torthaí foghlama don tríú bliain. Pléigh le do ghrúpa conas mar a thabharfá breithiúnas ort féin bunaithe ar an méid atá scríofa.

An Fhoghraíocht

Cur síos ginearálta

- Beidh an mac léinn ar a chompord le mórchanúint amháin agus sa chás nach mbeidh canúint ar leith le sonrú, beidh fuaimeanna na Gaeilge á ndéanamh go sásúil, beidh rithim nádúrtha ina chuid cainte agus beidh na deacrachtaí foghraíochta a chuireann an teanga as a riocht glanta den chuid is mó.
- Léireoidh an mac léinn smacht agus tuiscint ar chúrsaí béime agus ní dhéanfaidh sé earráidí rialta sa ghné seo den teanga.

Seo na pointí forbartha is mó a bheidh i gceist sa tríú bliain. Tá na torthaí foghlama a leagadh amach don chéad agus don dara bliain le cur san áireamh chomh maith, anuas ar an méid seo.

- Is i gcúrsaí béime agus rithime is mó a fheicfear an dul chun cinn sa tríú bliain – ní hamháin go mbeidh fuaimeanna na bhfocal féin sásúil ach beidh rithim nádúrtha le sonrú ar fhoghraíocht an mhic léinn. Seachnóidh an mac léinn den chuid is mó na hearráidí ina gcuirtear béim ar an bhfocal neamhoiriúnach, faoi mar a léirítear leis an gcló trom sna samplaí seo a leanas – ‘tá **mé** ag dul amach anocht’, ‘an bhfuil **tú** go maith?’, ‘sin **mo** cheann’, ‘cá bhfuil **tú** i do chónaí?’ srl.

- Beidh eolas níos fearr faoi chúrsaí foghraíochta go ginearálta ag an mac léinn – an tábhacht a bhaineann le foghraíocht, an tionchar a bhíonn ag foghraíocht ar chumarsáid le daoine eile, fadhbanna foghraíochta a aithint.

Téipscript

Sa bhliain 2008 tosaíodh ag cur le chéile siollabas úrnua do mhic léinn na Gaeilge ar an tríú leibhéal. Faoi láthair tá siollabas ar fáil don chéad bhliain ollscoile, don dara bliain ollscoile agus don tríú bliain ollscoile. Ar dtús ní mór féachaint ar an gceist, ‘Cén rud siollabas?’ Go ginearálta agus go hana-ghinearálta d’fhéadfá a rá gur saghas plean nó mapa den fhoghlaim é, saghas ‘Cad a bheidh á fhoghlaim, conas a bheifear á fhoghlaim agus cé chomh maith is a bheifear á fhoghlaim?’ Ach an príomhrud a bhíonn i gceist ná torthaí foghlama. Agus cén rud torthaí foghlama? An rud a bhíonn i gceist le torthaí foghlama ná cur síos ar an gcumas lena bhfuiltear ag súil ón bhfoghlaiméoir nó cur síos ar cad a bheidh bainte amach ag an bhfoghlaiméoir ag staideanna ar leith dá chuid foghlama. Anois conas a dhéanfaí é seo le foghlaim teanga, mar bíonn sé dúshlánach go leor cur síos a dhéanamh ar an dul chun cinn a bheadh duine ag déanamh i bhfoghlaim teanga? Bhuel, tá an t-ádh linn mar go bhfuil ana-chuid taighde déanta ag saineolaithe maidir le múineadh agus foghlaim teangacha agus tá dream darb ainm Comhairle na hEorpa tar éis an-chuid oibre a dhéanamh sa réimse seo. Rud amháin ana-luachmhar atá déanta acu ná go bhfoilsíodar cáipéis darb ainm An Fráma Tagartha Comónta Eorpach do Theangacha nó *The Common European Framework of Reference for Languages: Teaching, Learning and Assessment*. Tá ana-chuid comhairle ann faoi fhoghlaim teangacha, faoi mhúineadh teangacha, faoi mhúinteoirí, faoi fhoghlaim, faoi mheasúnú agus oiread glacadh leis an gcomhairle atá ann go bhfuil sé aistrithe go dtí 30 teanga. Faoi láthair is é seo an Fráma Tagartha is údarásaí atá againn maidir le foghlaim agus múineadh teangacha. Déantar cur síos ann ar leibhéil teanga an fhoghlaiméora: A1 agus A2 (úsáideoir bunúsach), B1 agus B2 (úsáideoir neamhspleách) agus C1 agus C2 (úsáideoir oilte). Ceann de na rudaí sa cháipéis seo is mó a gcuireann daoine spéis ann ná na scálaí cumais. Saghas greille nó tábla atá sna scálaí seo ina ndéantar cur síos ar an gcumas lena bhfuiltear ag súil ón bhfoghlaiméoir ag gach leibhéal teanga i ngach ceann de na scileanna teanga. Sampla de sin: an foghlaiméoir ag A2, cad leis ba cheart dúinn a bheith ag súil maidir lena chumas gramadaí, maidir lena chumas tuisceana, maidir lena chumas cumarsáide, maidir lena chumas foghraíochta. An foghlaiméoir ag C2: cad leis ba cheart dúinn a bheith ag súil maidir lena chumas siúd sa ghramadach, sa scríobh, sa chaint agus mar sin de. Ach déantar cur síos níos mine arís... má thógaimid an chaint, cuir i gcás, déantar cur síos ar chomhrá le cairde, an chaint i gcruinnithe foirmeálta, ag glacadh páirte i ndíospóireacht, ag cur síos ar rudaí, ag labhairt le lucht éisteachta, ag déanamh fógraí poiblí agus mar sin de. Agus tá sé ana-mhion ar fad mar sin.

Ag teacht ar ais go dtí cás na Gaeilge tá dhá mhór-dhul chun cinn déanta le blianta beaga anuas chun an Fráma Tagartha a chur in oiriúint d’fhoghlaiméoirí na Gaeilge. Ar dtús chuir Ionad na dTeangacha in Ollscoil na hÉireann Maigh Nuad an Fráma in oiriúint d’fhoghlaiméoirí fásta na Gaeilge agus toradh na hoibre seo ná Teastas Eorpach na Gaeilge. Don chéad uair riamh anois is féidir leis an bhfoghlaiméoir Gaeilge scrúduithe a dhéanamh a thabharfaidh breithiúnas ar cén leibhéal den bhFráma Tagartha ag a bhfuil sé maidir lena chumas sa Ghaeilge – an bhfuil sé ag A1, A2, B1, B2 agus mar sin de. Agus tá scrúduithe, siollabais agus ábhar teagaisc forbartha chun an teastasú a chur ar fáil. An dara dul chun cinn ná na siollabais d’fhoghlaim na Gaeilge ar an tríú leibhéal. Tá na siollabais nua do mhic léinn na Gaeilge bunaithe ar leibhéal B2 den bhFráma Tagartha (sin an t-úsáideoir neamhspleách) agus leagtar amach ann torthaí foghlama atá ana-chuimsitheach – torthaí foghlama ina ndéantar cur síos ar an gcumas lena bhfuiltear ag súil ón mac léinn in ocht gcinn de scileanna teanga: cruinneas gramadaí, stór focal, léamhthuiscint, cluastuiscint, scríbhneoireacht, an chaint, foghraíocht agus oiriúnacht shochtheangeolaíoch. Mholfainn go láidir do mhic léinn féachaint ar na torthaí foghlama agus iad féin a mheas sna scileanna éagsúla bunaithe ar na torthaí foghlama sin – féachaint cad

leis a bhfuiltear ag súil uait mar mhac léinn sna scileanna seo. Tá an siollabas le fáil ag www.teagascnaeilde.ie agus arís is dóigh liom go mbeadh sé luachmhar do mhic léinn cur amach a bheith acu ar an siollabas.

T U I S C I N T	Éisteacht	A1	A2	B1	B2	C1	C2
	Aithnim focail a bhfuil cleachtadh agam orthu agus frásaí an-bhunúsacha a bhaineann liom féin, le mo theaghlach agus leis an saol nithiúil timpeall orm, fad is a labhraíonn daoine go mall soiléir.	Tuigim frásaí agus focail a úsáidtear go minic sna réimsí is mó a bhaineann le mo shaol féin (m.sh. eolas an-bhunúsach a bhaineann le cúrsaí pearsanta agus teaghlai, siopadóireacht, mo cheantar féin, fostaíocht). Tuigim an príomhphointe i dtreachtairachtáí agus i bhfógraí gairde, soiléire, simplí.	Tuigim na príomhphointí a dhéantar i gcaint shoiléir chaighdeánach i dtaobh ábhair a thagann aníos go rialta i gcúrsaí oibre, scoile, fóillíochta srl. Tuigim an príomhphointe in an-chuid clár theilifíse agus raidió a bhaineann le cúrsaí reatha nó le topaicí a bhfuil spéis phearsanta nó ghairmiúil agam iontu, fad is a labhraítear go réasúnta mall, soiléir.	Tuigim téacsanna atá scríofa, den chuid is mó, i ngnáthfhríotal a úsáidtear go minic nó i bhfíriotal a bhaineann le mo chuid oibre. Tuigim an cur síos ar eachtraí, ar mhóthúcháin agus ar mhianta i litreacha pearsanta.	Is féidir liom ailt agus tuairiscí a léamh i dtaobh fadhbanna comhaimseartha ina gcuireann an scríbhneoir meon nó dearcadh ar leith in iúl. Tuigim an próis liteartha comhaimseartha.	Tuigim téacsanna fíorúla agus liteartha atá fada, casta. Tá mé in ann dealú idir stíleanna éagsúla. Tuigim ailt sainbhair agus treoraíochta teicniúla fada, fíorúla mura mbeainn siad le mo réimsí eolais féin.	Is féidir liom beagnach gach uile ábhar scríofa a léamh gan dua, lena n-áirítear ailt atá teibí nó atá casta ó thaobh struchtúir agus friotail de, mar shampla lámhleabhair, ailt sainbhair agus saothair liteartha.
L A B H A I R T	Idir-ghníomhaíocht labhartha	Is féidir liom idirghníomhú ar leibhéal simplí fad is atá an té atá ag caint liom sásta rudaí a athrá nó a rá ar shlí eile nó labhairt níos moille nó cabhrú liom friotal a chur ar an rud atá mé ag iarraidh a rá. Is féidir liom ceisteanna simplí a chur agus a fhreagairt maidir le riachtanais	Is féidir liom cumarsáid a dhéanamh i dtaobh gnáth-thascanna simplí a dteastaíonn malartú eolais shimplí ina gcomhair, más eolas é a bhaineann le topaicí agus le gníomhaíochtaí a bhfuil cleachtadh agam orthu. Bíim in ann déileáil le comhráite gairde sóisialta cé nach gnách go dtuigim a oiread sin agus go dtiocfadh	Is gnách go mbim in ann déileáil leis na gnáthrudáí a thagann aníos le linn dom a bheith ag taisteal i gceantar ina labhraítear an teanga. Is féidir liom páirt a ghlacadh, gan réamhulmhú, i gcomhrá ar thopaicí a bhfuil cleachtadh agam orthu, a bhfuil spéis agam féin iontu nó a bhaineann leis an ngnáthshaoil laethúil (m.sh. an teaghlach,	Is féidir liom idirghníomhú le líofacht agus le spontáineacht áirithe, rud a chuireann ar mo chumas idirghníomhú go rialta le cainteoirí dúchais. Is féidir liom páirt ghníomhach a ghlacadh i gcomhrá ar thopaicí a bhfuil cleachtadh agam orthu, mo thuirimí féin a mhíniú agus seasamh leis na tuairimí sin.	Is féidir liom mé féin a chur in iúl go líofa spontáineach gan é a bheith le haithint orm go bhfuil focal nó frása á chuardach agam. Úsáidim an teanga go solúbtha éifeachtach chun críocha sóisialta agus gairmiúla. Is féidir liom smaoineadh agus tuairimí a chur i bhfíriotal go beacht agus mo chuid cainte féin a chur i gcomhthéacs a	Is féidir liom páirt a ghlacadh gan dua i gcomhrá nó i bplé ar bith agus tá cur amach maith agam ar chora cainte agus ar leaganacha coitianta neamhfhoirmeálta. Is féidir liom mé féin a chur in iúl go líofa agus freastal ar ghnéithe caolchúiseacha de chiall na cainte. Má bhíonn

	na huairé nó maidir le topaicí a bhfuil seanchleachtadh agam orthu.	liom féin an combrá a choinneáil ar siúl gan chabhair.	caitheamh aimsire, obair, taisteal agus cúrsaí reatha.)		bhfuil ráite ag cainteoirí eile.	deacracht agam, is féidir liom dul siar agus struchtúr eile a chur ar mo chuid cainte chomh héifeachtach sin agus gurbh éigean a thabharfadh daoine eile faoi deara é.
Ginchumas labhartha	Is féidir liom fráasáí agus abairtí simplí a úsáid le cur síos ar m'áit chónaithe agus ar mo lucht aitheantais.	Is féidir liom sraith fráasáí agus abairtí a úsáid chun cur síos go simplí ar mo theaghlach agus ar dhaoine eile, ar dhálaí maireachtála, ar mo chúilra oideachais, ar an jab is déanaí a bhí agam nó ar an jab atá agam faoi láthair.	Is féidir liom fráasáí a chur in alt a chéile ar shli shimplí chun cur síos ar eispéiris agus ar eachtraí a bhain dom, ar mo chuid mianta agus uailimhianta. Is féidir liom cúiseanna a thabhairt le mo chuid tuairimí agus pleananna agus iad a mhíniú. Is féidir liom scéal a insint agus plota leabhair nó scannáin a insint agus cur síos ar conas a chuaigh sé i bhfeidhm orm.	Is féidir liom cur síos soiléir mionsonraithe a dhéanamh ar raon leathan ábhar a bhaineann le mo chuid réimsí spéise. Is féidir liom dearcadh ar thopaic reatha a mhíniú agus na buntáistí is mibhuntaistí a bhaineann le roghanna éagsúla a ríomh.	Is féidir liom cur síos soiléir mionsonraithe a dhéanamh ar ábhair chasta agus fothéamaí a thi isteach ann, pointí faoi leith a fhorbairt agus clabhsúr a chur ar mo chuid cainte le conclúid oiriúnach.	Is féidir liom cur síos nó argóint a chur i láthair go soiléir saoráideach i stíl a oireann don chomhthéacs. Bíonn struchtúr éifeachtach loighciúil ar mo chuid cainte a chabhraíonn leis an éisteach pointeí suntasacha a thabhairt faoi deara agus cuimhne a choinneáil orthu.
Scríobh	Is féidir liom cárta poist gairid simplí a scríobh – chun beannachtaí a chur chuig daoine le linn dom a bheith ar saoire, cuir i gcás. Is féidir liom sonraí pearsanta a bhreacadh isteach ar fhoirmeacha, mar shampla, m'ainm, mo náisiúntacht agus mo sheoladh a scríobh ar fhoirm chláráithe i dteach ósta.	Is féidir liom nótaí agus teachtaireachtaí gairide simplí a scríobh a bhaineann le ríachtanais na huairé. Is féidir liom litir phearsanta an-simplí a scríobh, cuir i gcás, ag gabháil buíochais le duine.	Is féidir liom téacs simplí leanúnach a scríobh ar thopaic a bhfuil cleachtadh agam orthu nó a bhfuil spéis agam iontu. Is féidir liom litreacha pearsanta a scríobh ag cur síos ar eispéiris agus ar bhraistintí.	Is féidir liom téacs soiléir mionsonraithe a scríobh ar raon leathan ábhar a bhaineann le mo réimsí spéise féin. Is féidir liom aiste nó tuairisc a scríobh chun eolas a chur i láthair, cúiseanna a thabhairt i bhfabhar nó i gcoinne dearcadh áirithe. Is féidir liom litreacha a scríobh a léiríonn cén tábhacht phearsanta a bhaineann le heachtraí agus le heispéiris éagsúla.	Is féidir liom mé féin a chur in iúl i dtéacs soiléir dea-struchtúrtha agus léiriú sách fada a thabhairt ar thuairimí. Is féidir liom scríobh mar gheall ar ábhair chasta in aiste nó i dtuairisc agus béim a leagan ar na pointí a shilimse a bhaineann le hábhar. Is féidir liom stíl a roghnú a oireann don spriocléitheoir.	Is féidir liom téacs soiléir seolta a scríobh i stíl oiriúnach. Is féidir liom litreacha, tuairiscí nó ailt chasta a scríobh a chuireann cás i láthair le struchtúr éifeachtach loighciúil a chabhraíonn leis an léitheoir pointeí suntasacha a thabhairt faoi deara agus cuimhne a choinneáil orthu. Is féidir liom achoimrí agus léirmheasanna a scríobh ar shaothair ghairmiúla nó liteartha.

S
C
R
Í
O
B
H